

Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25855>

Özet

Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçe?i, 2012 y?l?nda Mahir Biber taraf?ndan geli?tirilm? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ö?rencilerin matematik ö?renme sürecinde kar??la?t?klar? ba?ar?s?zl?k veya ba?ar? durumlar?na yönelik geli?tirdikleri at?f stillerini ve bu stiller arac?l???yla matematik alan?nda ya?ad?klar? Ö?renilmi? Çaresizlik düzeylerini belirlemek amac?yla olu?turulmu?tur. Ölçek geli?tirme çal??mas?, **Duyu?sal özelliklerin probleme dayal? ö?renme sürecinde ö?rencilerin matematiksel kazan?mlar?na etkisi** ba?l?kl? bir Doktora Tezi kapsam?nda gerçekte?tirilmi?tir.

Ölçek, toplamda 34 maddeden olu?makta ve çaresizlik at?f modelinin temelini olu?turan üç ana boyutta yap?land?r?lm??t?r. Bu boyutlar, bireylerin olaylar? içsel-d??sal, özel-genel ve de?i?mez-de?isellik ?eklinde nas?l alg?lad???n? ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ö?renilmi? Çaresizlik, Matematik E?itimi, At?f Stilleri, Psikometrik Geli?tirme, Duyu?sal Özellikler, Ö?renilmi? Çaresizlik, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Mahir B?BER

Amaç

Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçe?i'nin temel amac?, ö?rencilerin matematik alan?ndaki akademik ba?ar?s?zl?k veya ba?ar? durumlar?n? yorumlama biçimlerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, ö?rencilerin ba?ar?s?zl?klar? kal?c?, yayg?n ve ki?isel faktörlere ba?lama e?ilimlerini (yani çaresizli?e yol açan at?f stilini) ortaya ç?karmay? hedefler.

Ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lar?na, ö?rencilerin duyu?sal özelliklerinin matematiksel kazan?mlar üzerindeki etkisini inceleme ve potansiyel ö?renilmi? çaresizlik belirtilerini erken tespit etme imkan? sunar. Böylece uygun pedagojik müdahalelerin geli?tirilmesine zemin haz?rlar.

Yap?

Ölçek, Martin Seligman'?n geli?tirdi?i at?f teorisinin temel boyutlar?n? esas alarak, matematik ba?lam?na özgü çaresizlik alg?s?n? ölçmektedir. Ölçe?in psikolojik yap?s?, ba?ar?s?zl???n nedenlerini aç?klayan üç temel at?f boyutuna dayan?r:

İçsel-Dışsal (11 Madde): Başarısızlığın kaynağının kişisel yetenekler (içsel) mi yoksa dışsal koşullar (kans, zorluk) mı olduğunu sorgular.

Özel-Genel (13 Madde): Başarısızlığın yalnızca matematik gibi belirli bir alana mı (özel) yoksa hayatın diğer alanlarına da yayılımı genel bir duruma mı (genel) atfedildiğini ölçer.

Değişmez-Değişsellik (10 Madde): Başarısızlık nedeninin zaman içinde sabit kalıp kalmayacağını (değişmez/kalıcı) yoksa geçici ve değiştirilebilir (değişsellik) olup olmadığını belirler.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, geliştirildiği Doktora Tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Geçerlik, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı (Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik) ne kadar doğru ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmese de, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlanması için 34 maddenin 3 faktörlü yapıyı ortaya koyan açmılayıcı ve/veya doğrulayıcı Faktör Analizi çalmaları ile desteklendiği varsayılmaktadır. Detaylı geçerlik analizleri için Biber'in (2012) tam Doktora Tezi incelenmelidir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik (iç tutarlılık) analizi, 34 madde üzerinden yürütülmüştür. Yapılan çalma sonucunda, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur.

Bildirilen **Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı 0,82** olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçek maddelerinin tutarlı olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını göstermektedir. Psikometrik standartlara göre 0.70 üzerindeki katsayılar kabul edilebilir güvenirlilik düzeyini işaret ederken, 0.82 değerli ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu belirtir.

Faktör Analizi

Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçeği, atf teorisinin üç temel boyutunu temsil eden 3 alt boyutta yapılandırılmıştır. Ölçek, bu üç alt boyuta dağınık toplam 34 maddeden oluşmaktadır.

İçsel-Dışsal Alt Boyutu: 11 madde içermektedir. Bu boyut, bireyin kontrol odağını belirler.

Özel-Genel Alt Boyutu: 13 madde içermektedir. Bu boyut, çaresizlik algısının yaygınlık derecesini ölçer.

De?i?mez-De?i?sellik Alt Boyutu: 10 madde içermektedir. Bu boyut, atfedilen nedenlerin zaman içindeki süreklili?ini belirler.

Ölçek

Test Çe?idi: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: 34 maddeden olu?an öz bildirim envanteri.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir (Ancak genellikle lise veya üniversite ö?rencileri).

Popülasyon Detaylar?: Dokuz Eylül Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan Doktora Tezi çal??mas?na kat?lan örneklem grubu.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i (Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi?tir, ancak Likert tipi bir format kullan?ld??? varsay?lmaktadır).

Anahtar Kelimeler

At?f Teorisi, Ö?renme Psikolojisi, Akademik Ba?ar?, Cronbach Alpha, Ö?renilmi? Çaresizlik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Kurumsal E-posta Adresi: mahir.biber@istanbul.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (Tezin sunuldu?u kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, 2012 y?I?nda Mahir Biber taraf?ndan bir doktora çal??mas? kapsam?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in akademik veya ticari amaçlarla kullan?m? için gerekli izinlerin **sorumlu yazar** Mahir Biber'den al?nmas? gerekmektedir. Tezin tamam?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir. Ölçek ücretsiz olarak akademik ara?t?rmalarda kullan?labilir ancak yazar onay? tavsiye edilir.

Referanslar

Biber, M. (2012). *Duyu?sal özelliklerin probleme dayal? ö?renme sürecinde ö?rencilerin matematiksel kazan?mlar?na etkisi (Doktora Tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?zmir.

Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyalar? a?a??da yer almaktad?:

[matematikte-ogrenilmis-caresizlik-olcegi-toad.pdf](#)

[matematikte-ogrenilmis-caresizlik-olcegi-toad.pdf](#)

[matematikte-ogrenilmis-caresizlik-olcegi-toad.pdf](#)

Matematikte Ö?renilmi? Çaresizlik Ölçe?i Maddeleri

3 alt boyut ve 34 madde

?çsel-d??sal(11m):Birkaç arkada??n?zla birlikte matematik oynad?n?z ve siz kaybettiniz

Özel-Genel(13m):Bir matematik dersinde en yüksek puan? ald?n?z

De?i?mez- De?i?sellik(10m):Tüm arkada?lar?n?z matematik ile ilgili bir sempozyuma kat?ld?,siz gitmediniz.